

STORTINGET

Innst. 454 L

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Dokument 8:237 L (2024–2025)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om
Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Per Olaf Lundteigen, Siv Mossleth og Geir
Pollestad om å gi mulighet for å kunne kreve fysisk
oppmøte hos Nav-lege ved mistanke om at syke-
meldingen ikke er reell

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Vedtak til lov
om endring i folketrygdloven

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgen-
de endringer:

§ 8-7 tredje ledd skal lyde:

Ved mistanke om at medlemmets arbeidsevne er
vesentlig høyere enn det som fremgår av utstedt legeer-
klæring, kan utbetalingen av sykepenger stanses med
mindre medlemmet møter fysisk hos Nav-lege i Norge
innen en rimelig frist. Sykmeldinger fra sykmelder uten-
for Norge skal ikke godtas i tilfeller hvor sykmelder i
Norge tidligere har avvist å gi slik sykmelding.

Nåværende tredje til tiende ledd blir fjerde til nytt elleve-
te ledd.

II

Loven trer i kraft 1. juli 2025.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse
av forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen ba i brev av 24. april 2025 om statsrådets
vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 30. april
2025 følger vedlagt.

Som ledd i komiteens behandling av representant-
forslaget ble det åpnet for skriftlige innspill.

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på
stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeider-
partiet, Tone E. Berge Hansen, Per Vidar
Kjølmoen, Torbjørn Vereide og Bente Irene
Aaland, fra Høyre, Henrik Asheim, Anna
Molberg og Aleksander Stokkebø, fra
Fremskrittspartiet, Alf Erik Bergstøl
Andersen og Dagfinn Henrik Olsen, fra
Sosialistisk Venstreparti, Kirsti Bergstø og
lederen Freddy André Øvstegård, fra
Senterpartiet, Stian Bakken, og fra Rødt,
Emma Watne, viser til Representantforslag 237 L
(2024–2025) fra representanter fra Senterpartiet om å gi
mulighet for å kunne kreve fysisk oppmøte hos Nav-lege
ved mistanke om at sykemeldingen ikke er reell.
Forslagsstillerne er bekymret for at Norges gode syke-
lønnsordning har ført til trygdesvindel, særlig blant

utenlandske ansatte. Dette mener forslagsstillerne at underminerer tilliten til systemet og påfører arbeidsgivere og staten betydelige økonomiske tap, og derfor at det er nødvendig å innføre en hjemmel til å kreve fysisk frammøte hos Nav-lege ved mistanke om falske sykemeldinger.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet, viser til statsrådets vurdering av forslaget. Statsråden deler forslagsstillerens bekymring for at arbeidstakere urettmessig får utbetalt sykepenge, men mener at et krav om fysisk oppmøte hos Nav-lege ikke er en god løsning, fordi Arbeids- og velferdsetaten ikke har ansatte leger som kan undersøke pasienter, det vil være veldig ressurskrevende og til sist at dersom alle leger i Norge registrerer og melder fra til Arbeids- og velferdsetaten hver gang de avviser en sykemelding fra utenfor Norge, vil det innebære et system som ikke er i samsvar med pasientenes rett til personvern. Statsråden viser også til at sykepenge er omfattet av EØS-avtalen, som gir den sykmeldte rett til å oppholde seg hvor som helst i EØS-området, så lenge dette ikke er til hinder for at vedkommende oppfyller sine plikter som sykmeldt, og at leger i alle EØS-land har rett til å sykmelde sine pasienter.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet deler forslagsstillerens intensjon om at det er viktig å forhindre misbruk av folketrygdens ordninger. Misbruk av ordningen innebærer tap av fellesskapets penge og kan undergrave folks tillit til ordningen. Ved misbruk av sykemeldingen er det rett og rimelig at sykemeldingen kan bestrides og etterprøves på en fornuftig måte.

Disse medlemmer understreker samtidig at i tilfeller der det viser seg å ikke være grunnlag for å mistenke at sykemeldingen ikke burde vært innvilget, så vil bestridelse av sykemelding legge en ekstra byrde på den sykmeldte arbeidstakeren. Disse medlemmer frykter at forslaget som her fremmes, kan skape for rigide regler som skaper utfordringer for arbeidstakere som ofte oppholder seg i et annet EØS-/EU-land. Disse medlemmer støtter friheten til å kunne bevege seg fritt i Europa for å arbeide eller bosette seg der man ønsker, og det er uheldig om for rigide trygderegler svekker tryggheten og velferden for arbeidstakere i slike situasjoner. Disse medlemmer viser videre til statsrådets svarbrev, der det påpekes at den foreslåtte regelen vil utfordre viktige elementer i EØS-avtalen, potensielt kreve utviklingen av systemer som utfordrer personvernet til pasienter, og innebære unødvendig administrativt merarbeid for norsk helsevesen. Statsråden peker også på at det hverken er rart eller urimelig at personer som arbeider i et annet land enn der de kommer fra, be-

holder legen sin i hjemlandet, hvor de er trygge på språk og kultur.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til statsrådets svarbrev til komiteen og stiller seg i all hovedsak bak de begrunnelser som der er gitt. Disse medlemmer forstår intensjonen bak forslaget, men mener det ikke er ønskelig å lage et nytt og ressurskrevende system i Nav, all den tid arbeidsgiver allerede har mulighet til å bestride sykemeldinger. Disse medlemmer viser til at dette allerede er et svært ressurskrevende arbeid, og viser til at det har vært utfordringer med å gi en rask saksbehandling av bestridte sykemeldinger.

Disse medlemmer mener det er avgjørende å få ned et historisk høyt sykefravær i Norge, og ønsker å nedsette en sykefraværskommisjon som skal kartlegge årsaker til høyt sykefravær, øke bruken av dialogmøter mellom sykmeldt, arbeidsgiver og lege, sikre at fastlege begrunner sykemeldingsgrad og vurderer restarbeidsevne, ha gradering som hovedregel, ikke kompensere fastleger for å skrive sykemelding og se på fordelingen mellom staten og arbeidsgiver i tråd med sysselsettingsutvalgets anbefalinger.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt støtter ikke forslaget om å kunne kreve fysisk oppmøte hos en Nav-lege ved mistanke om at sykemeldingen ikke er reell. Disse medlemmer mener at det er fastlegen som skal og er best egnet til å vurdere behovet for sykemelding. Disse medlemmer er enige med statsrådets vurdering av hvor ressurskrevende det ville vært om Arbeids- og velferdsetaten skulle ansette egne leger som kan ta imot og undersøke pasienter for å kontrollere diagnoser og vurdere arbeidsuførhet.

Disse medlemmer er også kritiske til at utenlandske sykemeldinger ikke skal godkjennes dersom en sykemelder i Norge tidligere har avvist å gi sykemelding. Disse medlemmer viser til høringssvar fra Jussbuss, som skriver følgende:

«Jussbuss erfarer at flere utenlandske klienter opplever store språkbarrierer i møte med det norske helsevesenet og føler at de ikke klarer å formidle sine helseproblemer på tilstrekkelig vis. Noen ser seg da nødt til å reise tilbake til hjemlandet for å få forklart problemene sine på eget språk, og deretter få den helsehjelpen de har behov for. Videre er Jussbuss bekymret for at representantforslaget vil øke saksbehandlingstiden i sykepengesaker. Nav har allerede en svært lang forventet saksbehandlingstid på syv måneder for saker om bestridelse av sykemelding og dette er svært belastende for den enkelte.»

Disse medlemmer er enige med Jussbuss sine vurderinger av forslaget.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at det er avgjørende for legitimiteten til sykelønnsordningen at det finnes effektive kontrollmekanismer. Ordningen er sjenerøs sammenlignet med mange andre land, og det er derfor særlig viktig at den forvaltes strengt og målrettet for å sikre at fellesskapets ressurser ikke misbrukes.

Disse medlemmer viser til at utenlandske leger som utsender sykemelding, ikke nødvendigvis ville ha mottatt autorisasjon til å praktisere medisin i Norge, og at det dermed oppfattes som paradoksalt at man likefullt kan sykemelde på skattebetalernes regning. Disse medlemmer mener dette påpeker en tydelig svakhet i regelverket som må ses nærmere på.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til representantforslaget. Dette medlem mener det er behov for at Nav skal kunne kreve fysisk oppmøte hos Nav-lege ved mistanke om at sykemeldingen ikke er reell. Dette medlem vil understreke at slik ny hjemmel skal brukes nennsomt, men at hjemmelen i seg selv vil kunne virke allmennpreventivt, slik at den vil øke terskelen for sykemeldinger som ikke er reelle.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet fremmer følgende forslag:

«I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 8-7 tredje ledd skal lyde:

Ved mistanke om at medlemmets arbeidsevne er vesentlig høyere enn det som fremgår av utstedt legeerklæring, kan utbetalingen av sykepenger stanses med mindre medlemmet møter fysisk hos Nav-lege i Norge innen en rimelig frist. Sykmeldinger fra sykmelder utenfor Norge skal ikke godtas i tilfeller hvor sykmelder i Norge tidligere har avvist å gi slik sykmelding.

Nåværende tredje til tiende ledd blir fjerde til nytt ellevte ledd.

II

Loven trer i kraft 1. juli 2025.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet:

Forslag 1

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 8-7 tredje ledd skal lyde:

Ved mistanke om at medlemmets arbeidsevne er vesentlig høyere enn det som fremgår av utstedt legeerklæring, kan utbetalingen av sykepenger stanses med mindre medlemmet møter fysisk hos Nav-lege i Norge innen en rimelig frist. Sykmeldinger fra sykmelder utenfor Norge skal ikke godtas i tilfeller hvor sykmelder i Norge tidligere har avvist å gi slik sykmelding.

Nåværende tredje til tiende ledd blir fjerde til nytt ellevte ledd.

II

Loven trer i kraft 1. juli 2025.»

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:237 L (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Olaf Lundteigen, Siv Mossleth og Geir Pollestad om å gi mulighet for å kunne kreve fysisk oppmøte hos Nav-lege ved mistanke om at sykemeldingen ikke er reell – vedtas ikke.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 26. mai 2025

Freddy André Øvstegård

leder

Emma Watne

ordfører

Statsråden

Arbeids- og sosialkomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref
BSK/inv

Vår ref
25/1654-

Dato
30. april 2025

Vurdering av representantforslag 237 S (2024-2025) om å gi mulighet for å kunne kreve fysisk oppmøte hos Nav-lege ved mistanke om at sykemeldingen ikke er reell

Jeg viser til brev fra Arbeids- og sosialkomiteen 24. april 2025, hvor det bes om min vurdering av forslag fra stortingsrepresentantene Per Olaf Lundteigen, Siv Mossleth og Geir Pollestad om å gi mulighet for å kunne kreve fysisk oppmøte hos Nav-lege ved mistanke om at sykemeldingen ikke er reell.

Alle former for trygdesvindel er alvorlig, uansett hvem som svindler og hvilke ytelser det svindles med. Jeg deler forslagsstillernes bekymring for at arbeidstakere får utbetalt sykepenger på bakgrunn av uriktige eller direkte falske sykmeldinger og uten at vilkårene for sykepenger er oppfylt. Jeg mener imidlertid at et krav om fysisk oppmøte hos Nav-lege ikke er en god løsning.

Arbeids- og velferdsetaten har ikke ansatte leger som kan ta imot og undersøke pasienter for å kontrollere diagnoser og vurdere arbeidsuførhet. Det foreslåtte vilkåret (mistanke om at medlemmets arbeidsevne er vesentlig høyere enn det som fremgår av utstedt legeerklæring) vil kreve at det brukes omfattende ressurser i et stort antall sykmeldinger på vurdering av arbeidstakerens diagnose sett opp mot vedkommendes alminnelige arbeidsoppgaver og mulighetene for tilrettelegging på arbeidsplassen.

Det forslås også at sykmeldinger fra sykmelder utenfor Norge ikke skal godtas i tilfeller hvor sykmelder i Norge har avvist å gi slik sykmelding. Jeg vil understreke at det som skjer mellom lege og pasient i utgangspunktet er fortrolig, og at selv om diskusjoner om arbeidsevne og sykmelding skal noteres i pasientjournalen er ikke dette informasjon som skal deles med det offentlige. Forslaget vil kreve at det lages et system hvor alle leger i

Norge registrerer og melder fra til Arbeids- og velferdsetaten hver gang de avviser et ønske om sykmelding fra en pasient. Dette mener jeg er svært dårlig bruk av legenes og Arbeids- og velferdsetatens tid og ressurser. Dette er heller ikke i samsvar med pasientenes rett til personvern.

Arbeidsgiver kjenner sine ansatte best og er den som først mottar melding om sykdom. Det er arbeidsgiver som er nærmest til å reagere når de mener noe ikke stemmer. Arbeidsgivere har rett til å bestride sykmeldinger.

Bestridelse av sykmelding må brukes med omhu, men det er et virkemiddel som både kan og bør benyttes. Når en arbeidsgiver bestrider en sykmelding, vil Arbeids- og velferdsetaten undersøke saken, og ikke utbetale sykepengen før den har fått bekreftet at det foreligger arbeidsuførhet som følge av sykdom eller skade. I forbindelse med disse undersøkelsene vil etatens rådgivende leger kunne bli involvert for å vurdere opplysninger og dokumenter fra sykmelder.

Alle sykmeldte har i henhold til arbeidsmiljøloven og folketrygdloven en aktivitets- og medvirkningsplikt. I den nye IA-avtalen er vi enige med partene om å vurdere tiltak som kan føre til en bedre praktisering, og ev. forsterking, av disse pliktene. En bedre og mer konsekvent håndheving av disse pliktene kan være god oppfølging av sykmeldte, som skal holde kontakt med arbeidsplassen. Det kan i tillegg hindre at personer som faktisk ikke er arbeidsuføre mottar sykepenge.

Det er også viktig at arbeidsgivere som mistenker organisert misbruk av trygdeordninger melder fra om dette til Arbeids- og velferdsetaten, slik at den kan undersøke dette nærmere.

Sykepenge er en ytelse som er omfattet av EØS-avtalens tryggedel og som derfor kan eksporteres innenfor EØS. En sykmeldt arbeidstaker kan oppholde seg hvor som helst i EØS-området, så lenge dette ikke er til hinder for at vedkommende oppfyller sine plikter som sykmeldt. Retten til fri bevegelse av personer og tjenester innebærer at leger i alle EØS-land kan sykmelde sine pasienter, uansett hvor de jobber, og at sykmeldinger fra leger i alle EØS-land likestilles.

-Det er i utgangspunktet heller ikke rart eller urimelig at personer som arbeider i et annet land enn der de kommer fra, beholder legen sin i hjemlandet hvor de er trygge på språk og kultur. Samtidig må vi innse at det er økt risiko med sykmeldinger fra leger som ikke kjenner norske arbeidsforhold. Dette bør både arbeidsgivere og Arbeids- og velferdsetaten være oppmerksom på f.eks. når mulighetene for tilrettelegging, gradert sykmelding og annen sykefraværsoppfølging vurderes.

Med hilsen

Tonje Brenna

Tonje Brenna

